

TOPLUMSAL CİNSİYET

GİRİŞ

- Herkesin kadınlar ve erkekler hakkında genel düşünceleri vardır:
 - **Kadınlar duygusaldır.**
 - **Erkekler mantıklıdır.**
 - **Kadınlar çocuk bakımından anlar.**
 - **Erkekler araba tamirinden anlar.**
- Bu düşünceler doğru ve geçerli mi? Araba tamirinden anlayan kadınlar var mı? Ya erkekler daha iyi çocuk bakıyorsa.... Cinsiyetlerle ilgili bütün yargılarımızı ters yüz edip tekrar düşünelim.
- Kadınlar ve erkekler hakkındaki düşüncelerimiz neden farklılaşıyor? Bu farkı yaratan nedir?

GİRİŞ

- SEX >>>>>> GENDER
- CİNSİYET >>>>>> TOPLUMSAL CİNSİYET
- İnsanlar (ve çoğu hayvan) dünyaya iki cinsiyetten birine ait olarak gelir (interseks bireyler hariç) Bu fark biyolojik temellidir. Yani anne karnındaki gelişimimizin ilk döneminde kromozomlar tarafından belirlenir.
- cinsiyet/sex terimi işte bu biyolojik durum için kullanılan bir terimdir.
- Yani, cinsiyet için iki kategori vardır: dişi ve erkek

GİRİŞ

- Cinsiyet, hayatımızda zannettiğimizden çok daha fazla ağırlığı olan bir durumdur. Cinsiyeti olmayan şeylere bile cinsiyet atarız: örneğin pembe kızların, mavi erkeklerin rengidir. Hint-Avrupa dil grubu dillerde hemen her nesnenin cinsiyeti vardır. Örneğin İtalyanca
- Tavolo>>masa (eril sözcük) sedia >>> sandalye (dişil sözcük)
- Cinsiyet farkı düşüncelerimize de oldukça hakimdir. Kadınları gülümlü, kırılğan, duygusal olarak; erkekleri ise saldırgan, mantıklı, katı olarak tasavvur etmemizin pek çok sonucu vardır. Örneğin, kadınların hemşirelik, anaokulu öğretmenliğı, sekreterlik mesleklerine, erkeklerin ise pilotluk, askerlik, mühendislik mesleklerine yönelmesi. Ancak daha derinlemesine düşündüğümüzde, bu mesleklerin tercihinde biyolojik cinsiyetin neredeyse hiç belirleyici olmadığını görebiliriz.

GİRİŞ

- O halde yeniden tanımlayalım:
- Cinsiyet (sex): bireyin biyolojik olarak kadın veya erkek olması anlamına gelir.)
- Toplumsal Cinsiyet (Gender): kadınlık ve erkekliği sosyal, kültürel ve psikolojik faktörler temelinde belirler.
- Bu ayrım, kadın-erkek arasındaki farkın, sadece doğuştan getirilen ya da biyolojik bakımdan cinsel özelliklere bağlı olgular olmadığı, tersine, bunların **öğrenilen** davranışlar olduğunu vurgular.

Sosyal Roller

- Kadınlar ile erkeklerin birbirinden farklı davranışları, farklı yapıda olmalarından çok, toplum tarafından öğretilen ve olumlu karşılanan davranış kalıplarını öğrenmelerinden kaynaklanır.
- Bu rollerin oluşumunda elbette biyolojik bir gerçeklik de vardır. Hamilelik ve doğum sonrası dönem, kadınları bir süreliğine başkalarına (çoğunlukla ailede erkeğe) bağımlı duruma getirir. Bebeğin büyüüp tamamen anneden bağımsız hale gelinceye kadar geçen süreç, kadının eve/çocuğa odaklandığı süreçtir.
- Oysa toplumsal cinsiyet rolleri, karşılaştığımız bu biyolojik gerçeğin çerçevesinin daha genişletilmesine ışık tutar.

Sosyal Roller

- Toplumsal cinsiyet rolleri kendini pek çok alanda hissettirir: aile, çalışma yaşamı, eğitim ilk akla gelen alanlardır.

Sosyal Roller

- Toplumsal cinsiyet rolleri kendini pek çok alanda hissettirir: aile, çalışma yaşamı, eğitim ilk akla gelen alanlardır.
- Toplumsal cinsiyet rollerindeki farklılık, eşitsizlik olarak ortaya çıktığında, toplum içinde kadın ve erkeklerin eşit olmadığı bir durum yaratır.

Ailede Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

- Kadınların yaşadığı eşitsizliğin çoğu aile içindeki geleneksel rollerden kaynaklanır.
- Endüstri Devrimi'nin önemli sonuçlarından biri ev ile işyerinin **ayrılması** olmuştur. Endüstri Devrimi öncesindeki tarım toplumunda, ailede eşler birbirine bağımlı idi. Bu dönemde de kadınlar tam eşit haklara sahip değildiler, ancak yapılan antropolojik çalışmalar, tarım toplumlarında kadınların ekonomi içinde yer almasının, onların daha değerli ve önemli konumda tutulması ile sonuçlanmıştır.
- Sanayileşme süreciyle kadın ağırlıklı olarak ev içi sorumlulukları üstlendi: evin bakımı, çocukların beslenmesi. Erkek ise dışarıda çalışan, para kazandıran, evi geçindiren pozisyona geçti. Parasal ekonominin varlığı, parayı hayati geçim kaynağı haline getirdi. Bu nedenle kadının ev içi emeği değersizleşip görünmez hale gelirken, erkeğin emeği, değerli ve ailenin varlığı için hayati görülmeye başlandı.
- Kadınların yaptığı işler ücretsizdi. Herhangi bir karşılık ödenmemekteydi. Bu durum, ekonomiler içinde kadın emeğinin görünmez olmasına neden oldu,

Eđitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

- Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin görüldüğü kurumlardan biri de eğitim kurumudur. Yapılan araştırmalara göre:
- ilkokullarda kızlar, erkeklerden daha az takdir görmektedir.
- Kızlar sınıfta erkeklere oranla daha az söz almaktadır.
- İlkokul ders kitaplarında erkeklerin işlenen konuya olan katkıları daha fazla vurgulanmaktadır.
- Kızlar, daha fazla istenmeyen cinsel ilgiye maruz kalmaktadır.
- Yine ülkemizdeki yapısal sorunlardan biri de ailelerde kızların eğitiminin erkeklerden daha az önemsenmesidir.
- Akademik başarıda oluşan farklılıklar, cinsiyetten ziyade kültürel farklılardan kaynaklanmaktadır.

Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

- Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en yoğun hissedildiği alanların başında çalışma yaşamı gelir.
- Eğitim kurumlarında görülen eşitsizliğin devamı niteliğindedir.
- Gelir bakımından aynı işi yapan kadınların erkeklerden daha az ücret aldığı bilinmektedir.
- Kariyer basamaklarında ilerlemede de kadınlar daha dezavantajlı konumdadır. Ailede ev işleri sorumluluklarını da yürütmek durumunda kalan kadınlar, seyahat mesai saatleri gibi pek çok normu yürütmekte zorlanmaktadır. Ayrıca bebek sahibi olmak da kadınların çalışma yaşamını uzun süre kesintiye uğratan meselelerden biridir.
- **Cam Tavan Sendromu:** işyerlerinde özellikle üst düzey yönetici pozisyonlarına kadınların gelmesinin engellenmesidir.